

Hij voegt er bij dat hij daardoor het voordeel had, zonder alles op de plaats te kopiëren, de dingen met zijn geestesoog te kunnen vasthouden, en dat hij alleen soms naar de natuur teekende om de details die hij niet voldoende onthouden had, te corrigeren. Alleen de geniale zal zichzelf in elk voorkomend geval op deze wijze kunnen helpen, en het is zeker dat Hogarth de genialiteit bezat die hem in staat stelde, alleen door de oefening van het geheugen, eigenlijk alles weer te geven wat hij noodig had. Zoo is hij, behalve de groote zedenmeester, ook de groote zedenschilder-chroniqueur, interieurschilder, mode- en architectuurschilder van zijn tijd geworden, de altijd te raadplegen authentieke bron voor wie wil weten hoe een kermis, een regiment, een rijk salon, een gevangenis er uitzag, hoe de smaak der grooten en der burgerij was, hoe hun gewoonten waren, welke hunne genoegens en welke hunne manieren.

Ik zal mij ervan onthouden de geschiedenissen, die Hogarth's reeksen schilderijen en kopergravures bevatten, na te vertellen en van een commentaar te voorzien. Het is reeds te dikwijls geschiedt, en de taak lokt mij niet aan, omdat zij maar luttel profijt voor onze beoordeeling van den meester oplevert. Dat hij in „The Harlot's Progress” aantoonde, hoe een meisje van buiten in verkeerde handen gevallen, in zeer korten tijd een loopbaan van ontucht doorjaagt om ellendig te sterven; in „A Rake's

Progress” hoe een verkwister en lichtmis even snel de zelfvernietiging tegemoet gaat, in de „Marriage à la Mode” de fatale gevolgen van een huwelijk zonder liefde, om geld en titel laat zien — de voorstellingen zelf spreken voor zich, men kan veronderstellen dat zij in hoofdzaak bekend zijn, ook dat ieder het er over eens kan zijn, hoe de „Marriage à la Mode” de rijkste en mooiste der drie seriën is.

Veel meer trekt een andere beschouwing mij aan, die van de beteekenis en betrekkelijke waarde van zijn kunst in het groot gezien, die van de groote deugden en groote gebreken van zijn voordracht en verbeelding (deugden die geheel en al, gebreken die slechts ten deele op zijn rekening moeten worden geboekt), die, eindelijk van de meer of mindere schoonheid van zijn teekentant. Den schilder wil ik hier niet bespreken; het komt mij voor, dat hij wel geheel en al beantwoordt aan de eischen, die men den vertellenden schilder stellen mag, die

HOGARTH. WRONG PERSPECTIVE.

de kleur vooral bezigt om te verduidelijken en te typeeren, en ik wil hem niet naar een zuiver coloristischen maatstaf beoordeelen.

Als men nu den kunstenaar Hogarth goed wil beoordeelen, hem zijn volle waarde geven, doch ook weer niet (zooals zelfs door moderne schrijvers als Austin Dobson en Julius Meyer Graefe is gedaan) ten koste van de geheele Engelsche schilderkunst en caricatuur overschatten, dan moet men